

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวในการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการในประเทศไทย (Movement Strategy of The Empower Women with Disabilities in Thailand)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวภัทรพร อ่อนใส (Miss Parttaraporn Onswai)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ บุษปธำรง
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

“ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวในการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการ ศึกษายุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวในการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการที่มีต่อตนเอง กลุ่ม และองค์กร ศึกษาความสัมพันธ์ของสตรีพิการ ที่มีต่อกลุ่มและองค์กรในการกำหนดยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวในการเพิ่มพลังศักยภาพของสตรีพิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีบุคคลสำคัญในการศึกษา (Key Informants) คือ ผู้นำสตรีพิการ จำนวนทั้งสิ้น 9 ราย แบ่งเป็น 3 ประเภทความพิการ คือ พิการทางการมองเห็น พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมายและพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว กรณีศึกษาใช้นามสมมติ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ ผู้นำสตรีพิการ 9 ราย ระดับกลุ่ม เลือกศึกษา 1 กลุ่ม คือ ชมรมกลุ่มกัลยาณมิตร และระดับองค์กร เลือกศึกษา 3 องค์กร คือ องค์กรเพื่อผู้หญิงตาบอดในประเทศไทย องค์กรช่วยเหลือคนหูหนวกแห่งประเทศไทย และสภาเครือข่ายคนพิการแห่งชาติ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกกับผู้นำสตรีพิการ ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและองค์กร ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured questions) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 กระบวนการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการเกิดขึ้นใน 3 วงจร คือวงจรแรก การเรียนรู้พลังอำนาจแห่งทุกข์ ที่เกิดจากภายในตนเอง กลุ่ม องค์กร และ วงจรที่ 2 การค้นหาพลังอำนาจที่มาจากภายใน ซึ่งเป็นพลังที่แท้จริงจากการตระหนักรู้ในตนเอง การยอมรับในคุณค่าตนเอง กลุ่ม และองค์กรโดยนำศักยภาพที่มีอยู่ภายในมาเปลี่ยนแปลงความทุกข์ ความเจ็บปวดที่ได้รับมา

แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสร้างเครือข่ายทางสังคม และ เข้าสู่วงจรที่ 3 วงจรแห่งการพัฒนาตนเอง กลุ่ม และองค์กร ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดของการขับเคลื่อนเพื่อการเสริมพลังอำนาจต้องเคลื่อนไหวในระดับปัจเจกบุคคลจนไปถึงประชาสังคมเป็นการสืบทอดจากผู้หญิงพิการรุ่นหนึ่งไปสู่ผู้หญิงพิการอีกรุ่นหนึ่งและจะไม่จบสิ้นในผู้หญิงพิการรุ่นเดียว ซึ่งมีพลังอำนาจ 4 รูปแบบที่ทับซ้อนกันอยู่ คือ (1) พลังอำนาจที่มาจากภายใน การตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับตนเอง กลุ่ม องค์กร ศักยภาพที่มีอยู่ภายใน ซึ่งเป็นพลังอำนาจที่แท้จริง (2) พลังอำนาจที่ต้องไปให้ถึง คือ อำนาจจากการประสบความสำเร็จในชีวิตและแสดงตัวตนในสังคม (3) พลังอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลอื่น คือ มีอำนาจในการตัดสินใจเหนือกว่าผู้อื่น (4) พลังอำนาจร่วมกัน คือ พลังขับเคลื่อนรวมไปกับผู้อื่นในสังคม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษา ยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหวในการสร้างพลังศักยภาพของสตรีพิการ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ระดับปัจเจกบุคคล (จาก 9 กรณีศึกษา) มี 10 ยุทธศาสตร์ 50 แนวทาง ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวด้านการศึกษา (2) ด้านการจัดตั้งอำนาจความสะดว (3) ด้านการสร้างผู้นำสตรีพิการ (4) ด้านทัศนคติ (5) ด้านอาชีพ (6) ด้านสังคม (7) ด้านครอบครัว (8) การแพทย์ (9) กฎหมาย (10) การเคลื่อนไหวผ่านสื่อ ระดับที่ 2 ระดับกลุ่ม 4 ยุทธศาสตร์ 6 แนวทาง (จากกรณีศึกษา) คือ (1) การมีส่วนร่วม (2) การประชาสัมพันธ์ (3) การสร้างผู้นำกลุ่ม (4) การใช้กิจกรรมกลุ่มในการสร้างพลังศักยภาพ ระดับที่ 3 ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร 3 ยุทธศาสตร์ 19 แนวทาง ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์องค์กรคนพิการทางการได้ยิน (2) ยุทธศาสตร์องค์กรคนพิการทางสายตา (3) ยุทธศาสตร์องค์กรคนพิการทุกประเภทความพิการ

ส่วนที่ 3 ประเด็นสุดท้าย ผู้นำสตรีพิการเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างพลังศักยภาพขับเคลื่อนกลุ่มและองค์กร ดังนั้น ผู้นำต้องมีความรู้และมีเครือข่ายสมาชิกที่เข้มแข็งมีคุณภาพ เพื่อขับเคลื่อนใน 3 เรื่อง ไปพร้อมกัน คือ (1) องค์ความรู้ (2) พลังสังคม และ (3) อำนาจรัฐ เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขในระดับนโยบายแบบล่างสู่บน

ข้อเสนอแนะ สตรีพิการและองค์กรคนพิการควรเข้ามากำกับ ตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐ และรัฐควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนและวิชาการ พัฒนาศักยภาพสตรีพิการในระดับองค์กรให้มีความเข้มแข็ง พัฒนากลไกการจัดระบบฐานข้อมูลด้านสตรีพิการในทุกประเภทความพิการ โดยอาศัยแนวร่วมจากองค์กรเครือข่ายของคนพิการ ควรให้องค์กรท้องถิ่นเข้าไปสร้างความเข้มแข็งให้เกิดการรวมกลุ่ม/องค์กรสตรีพิการ และให้องค์กรสตรีที่เป็นองค์กรหลัก ให้การสนับสนุนรวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรสตรีพิการ โดยให้ขับเคลื่อนไปด้วยกันเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อความพิการ ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต